

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark Brandenburg

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

Riedel, Adolph Friedrich

Berlin, 1843

X. Kirchenordnung des Bischofes Wedego, vom Jahre 1463.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54314)

minet mortis periculum, familiariter confessionem recipiat, ne per multorum, qui ob deuotionem et Indulgentias comitantur ipsum presbiterum, sacramentum eucaristie deferentem, impediatur deuocio confitentis.

Licet fratribus predicatoribus et minoribus sit a jure permillum, vt ex eis persone sufficientes ydonei vite probate discrete atque perite per eorum superiores electe et presentate dioecesis locorum pro licentia petenda humiliter confessiones sibi confiteri volentium audire et imponere penitencias salutare et absolutionis beneficium impendere possunt; Quia tamen ut recepimus nonnulli Religiosi contempta ejusdem Juris forma indifferenter omnes, dummodo sint presbiteri etiam non presentati a nobis, confessiones audiunt in suorum et sibi confiteri volentium animarum periculum et dampnationem, Ne per errorem hujusmodi anime subditorum nostrorum periclitentur, de cetero Omnibus rectoribus parrochialium nostre dioecesis firmiter Inhibemus, Ne parrochiales suos permittant, dictis fratribus confiteri, nisi illis duntaxat, qui per patentes literas nostras pro confessionibus audiendis nominatim fuerint deputati. In nullo tamen casu circa absolucionem majorem habent auctoritatem, quam parrochiales presbiteri, nisi ipsis vberiore gratiam specialiter duximus concedendam.

X. Kirchenordnung des Bischofes Wedego, vom Jahre 1463.

Wedego, dei et apostolice sedis gratia haelbergensis ecclesie Episcopus, vniuersis et singulis prelatiis, capitulis, ecclesiarum parrochialium rectoribus seu eorum locatenentibus altariis ac clericis, tam religiosis quam secularibus, per ciuitatem et dioecesi nostram haelbergensem vbilibet constitutis, Salutem in domino sempiternam. Rex magnificus, qui facit mirabilia magna, solus ex alto nos prospiciens ecclesie haelbergensis, non nostris meritis, sed sua magna misericordia super folium pastoralis dignitatis, sua ac sancte sedis apostolice gratia, sublimauit. Id circo ex iniuncti nobis officii debito, subditorum nostrorum vtilitati prouidere cupientes, sententias aliquorum canonum, in quibus precipue morum correctionem et cleri nostri reformationem volumus, pro statutis synodalibus de consensu prelatorum nostrorum de cetero etiam haberi et obseruari, ac plano et breui sito, vt leuius possent memorie commendari, in vnum duximus redigendum, Aliis siquidem statutis, a predecessoribus nostris editis, in suo robore duraturis, que in presentibus ratificamus et confirmamus. Et ut nostra et predecessoris nostri domini conradi, quondam ecclesie haelbergensis episcopi, statuta ad singulorum veniant notitiam clariorem, omnibus et singulis supradictis in virtute sancte obedientie districte precipiendo mandamus, quatenus ipsa scribant aut scribi procurent, Et singuli ecclesiarum parrochialium Rectores seu vicerecutores copias ipsorum statutorum comparant, in armariisque sine vestibulis ecclesiarum, ut per clericos inspiciantur, et sic caueant, ne illorum transgressores iudicentur, patenter pendeant: nam lapsis quatuor mensibus per ignorantiam eorundem se nemo poterit tueri. —

Der hiernach folgende Inhalt der Kirchenordnung stimmt mit der oben bereits mitgetheilten Kirchenordnung des Bischofes Konrad fast wörtlich überein, nur daß der Titel: De cohabitatione clericorum et mulierum ganz weggelassen ist und die folgende Zusätze gemacht sind:

De festiuitatibus celebrandis.

Item clerici sine presbiteri, iuxta officii debitum, verbum dei seminare studeant omniaque sacramenta ecclesiastica symoniacam prauitatem euitando gratis curent ministrare. Insuper habeant presbiteri

femper in promptis incautum et sigillum pro executione mandatorum facienda, ne per eos in hujusmodi negligentia committatur sub pena unius floreni renensis.

Item non exequantur mandata peregrina, in quibus non constat de iurisdictione, ne partes inutiliter vexentur. Item legant horas canonicas interius et consequantur XL. dierum indulgentias ad quamlibet horarum de gratia dicti domini havelbergensis, Quas horas omnipotenti deo, ut capiti sint conformes, iuxta ecclesie havelbergensis breuarium, sub pena excommunicationis perfoluant.

Item habeant celebrantes missas oculum ad canonem et ad verba consecrationis.

Item non fiant mutationes pecuniarum in ecclesiis, quod dominus ihesus nummalaicorum mentas subiecit et effudit eas.

Item Rectores ecclesiarum doceant suos parrochianos orare orationem dominicam videlicet pater noster cum Ave maria et cimbalo apostolico materna lingua et faciant hoc in singulis suis sermonibus et maxime diebus dominicis, aut per suos capellanos id fieri procurent. Hec feruentur sub pena iuxta arbitrium infligenda. Item ex quo felix christifera beatissima virgo maria sit omni laude dignissima, ut ipsa tamen pro scelerum reconciliacione specialiter invocetur et veneretur, volumus et statuimus, ut singula missarum officia siue cantando siue legendo cum ista antiphona Alma redemptoris mater ora pro nobis, beate dei genitrix etc. et collecta famulorum tuorum — delictis ignosce inchoentur, que ante confessionem generalem videlicet adjutorium legatur siue decantentur. Et legentes et audientes a dicto domino quadraginta dies indulgentiarum consequantur.

Item de consensu venerabilium dominorum prepositi et capituli ecclesie havelbergensis antedictae, ob specialem deuotionem, festum presentationis eiusdem gloriosissime virginis marie genitricis dei, quum fuit presentata in templo, Instituumus et volumus idem festum in profecto beate cecilie virginis Jejunio premissis cum cantu de ipsius natiuitate mutatis nominibus sollempniter, ad instar aliarum ipsius beate marie festiuitatum, singulis annis celebrari.

Similiter diem beati Erasmi Episcopi et martiris cum nouem lectionibus sollempnibus et cantu de vno martyre et pontifice sequenti die marcellini et petri peragendum singulis annis Instituumus, et festum beatorum Marcellini et petri martyrum in sequentem feriam transferimus et hec sunt collecte de sancto Erasmo, que sequuntur: Deus qui beatum et gloriosum matrem Erasmus atque pontificem tuum, variis tormentorum generibus ereptum, angelico pane cibasti, tribue quatenus ut ejus meritis et precibus a cunctis hostibus cordis et anime liberemur per Dominum etc.

Veränderung in dem Titel De baptismo et ejus effectu.

Item in sacramento baptismatis tantum tres patrini ad impedimenta matrimonii precauenda de cetero assumantur, praua consuetudine non obstante.

De testamentis.

Statuimus ut condant presbiteri testamentum et faciant id per loci ordinarium aut per prepositum, sub cuius degunt prepositura, approbari. Qui non fecerit et obierit, iudicabitur intestatus decessisse. Quod testamentum ne testatoris suffragia prorogentur, sed celerius orationum et elemosinarum prelidia presententur, post obitum testatoris de consensu illius, qui approbavit, infra unius mensis spatium aperiatur et executio vltimarum voluntatum de post infra annum.

Zusatz zu dem Titel: De penitentiis et remissione.

Item inhibemus omnibus et singulis clericis et presbiteris, ne extraneos siue extra Dyocesanos

et peregrinantes presbiteros in suis ecclesiis celebrare missas ac alia ecclesiastica sacramenta ministrare permittant, nisi per nos aut nostrum vicarium fuerint presentati aut de nostra uel prepositorum, sub quibus huiusmodi ecclesie sunt constitute, licentia et auctoritate speciali. Alioquin in quatuor libris cere puniantur, que nobis presententur sub pena obedientie.

De tabellionibus (et est sumptum ex statutis provincialibus).

Ex quo nonnulli imperiti ignoti et minus ydonei ad tabellionatus et notariatus officium exercendum teste experientia in nostra dioecesi in diuersis causis et negotiis in iudiciis et extra ad vota eosdem requirentium se tamquam notarios publicos ingerunt et acta iudicialia conscribunt, super contractibus, vltimis voluntatibus et similibus uel maioribus, conscribunt instrumenta, ignorantes et nescientes, quid scribunt, plures fraudes, falsitates et errores in hoc committendo. Quare remediis oportunis huiusmodi obuiare cupientes, volumus et statuimus, ne ipsi notarii seu aliqui eorum in iudiciis et extra aliqua scribant uel scribat, nec super contractibus, acceptationibus, promissionibus, vltimis voluntatibus seu similibus uel maioribus conscribat seu conscribant instrumentum seu instrumenta, nisi prius et ante omnia dicti notarii presentem se exhibeant et representent cum instrumentis suarum creationum coram nobis aut nostro officiali, per quos de ydoneitate, legalitate, vite et morum honestate ceterisque circumstantiis ad hoc concurrentibus fuerint approbati et examinati, et super huiusmodi approbationem et admissionem litteras nostras aut nostri officialis exhibeant, sub pena iuxta arbitrium indigenda, vltra penam in statutis provincialibus elucidatam.

Sequuntur generalia statuta.

Statuimus, vt nullus presbiterorum uel clericorum presbiteros clericos aut nostre dioecesis laycos ad alios iudices extraneos trahat, nisi prius ad nos uel nostrum officialem causa fuerit delata vel coram nobis iudicialiter agitata, sub pena iuxta arbitrium indigenda. Item statuimus, vt in qualibet synodo testes synodales examinentur et noui deputentur. Acta et confirmata sunt hec wistogk, Anno domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio, die vero lune vicesima quinta Mensis aprilis, in ecclesia parochiali beate marie virginis, Memorato domino Episcopo Synodo sollempniter presidente.

XI. Bischof Wedego's Verordnung über die Früchte aus den geistlichen Lehnen, wann dieselben für desertit zu erachten, vom Jahre 1464.

Wedego, dei gratia Episcopus Havelbergensis, vniuerso clero per nostram ciuitatem et dioecesi Havelbergensem ubilibet constituto Salutem in domino sempiternam. Inter alias his diebus solito grauioribus nostris humeris curas incumbentes, Ad id potissime mentis affectum destinamus, ut iuxta credite nobis dispensationis officium, omnibus vigilantie nostre commissis, Quatenus illius, cuius in pace factus est locus quique pacem predicavit, dedit et reliquit ex testamento digni sint heredes, novorum editionis statutorum dissensionis auferendo materiam, pro ipsorum quiete laborem amplectentes, operosa mentis sollicitudine pacem reformemus. Sane licet super fructibus tam curatorum, quam aliorum simplicium in nostra dioecesi beneficiorum, in qua parte anni siue termino precise nati sint vel desertiti, quibusve debeantur, ulla nondum Sinodali lege promulgata, solis locorum consuetis observantiis memoriis utentium commendatis contenta steterit antiquitas; Quia tamen pro dirimendis litibus, quas